

סיכום פרק יב' חטא מרים ועונשה

חטאה של מרים:

- מרים החלה לדבר לשון הרע עם אהרון על משה. היא אמרה שמשה גרש את צפורה ("האשה הכושית" = האשה היפה) בגלל שה' מדבר אתו.
- אהרון ומרים אמרו הרי ה' מדבר גם אתנו, ואנו לא התגרשנו.
- משה אינו מגיב לדבריהם משום שהוא עניו מאוד.

תגובות ה':

- ה' קורא למשה, לאהרן ולמרים לבוא לאוהל מועד.
- ה' מתגלה בענן וקורא לאהרון ולמרים ומוכיח אותם.
- הוא אומר להם שאינם יכולים להשוות עצמם למשה, הנמצא בדרגת נבואה הרבה יותר גבוהה, ולכן הוא כן היה צריך להתגרש מאשתו.
- ה' מסביר כיצד דרגת משה בנבואה גבוהה הרבה יותר משאר הנביאים:
- הנביאים: ה' מתגלה אליהם בחלום ובחזיון ולא באספקלריא המאירה,
 - ה' מדבר אליהם בחידות ומשלם, דרגת התקרבותם לה' נמוכה יותר.
- משה רבנו: ה' נגלה אליו בצורה ברורה (באספקלריא המאירה) ולא בחלום אלא בהקיץ,
 - משה רבנו מקבל דבור מפורש ולא בחידות ודרגת התקרבותו לה' גבוהה.
- הענן סר, והנה מרים מצורעת.

לאחר עונשה של מרים:

- דברי אהרן: 1. מבקש סליחה – אל תחשיב לנו זאת כחטא, שהרי חטאנו מתוך טפשות.
- מבקש שמרים תתרפא מהצרעת – שלא תהיה כמת (מצורע נחשב כמת), מכיוון שיצאה מרחם אמנו, הרי זה כאילו נאכל חצי בשרנו.
- בפסוק נאמר אמו במקום אמנו, ובשרו במקום בשרנו. שינוי כזה מכונה בשם כינה הכתוב, וזה נעשה כדי לא לכתוב דברים רעים על משה ואהרון, שכאילו נאכל בשרם.
- תפילת משה: משה מתפלל תפילה קצרה – "א-ל נא רפא נא לה", כדי שישראל לא יגידו: אחותו בצרה והוא מרבה בתפילה.
- תגובת ה' לתפילה: מרים תיענש, כי אם אביה היה כועס עליה ("ואביה ירוק ירוק בפניה"), אז היתה צריכה להתבייש במשך שבוע ("הלא תכלם שבעת ימים"), אז קל וחומר שכאשר הקב"ה כועס עליה היא צריכה להיענש ועל כן "תסגר שבעת ימים מחוץ למחנה אחר תאסף".
- יש כלל "דיו לבא מן הדין להיות כנידון" – כלומר כשלומדים משהו בקל וחומר, אז הנלמד [=הבא מן הדין] {זמן העונש של מרים כשה' כועס עליה} לא יהיה חמור מהלמד [=הנידון] {מזמן העונש של מרים כשאביה כועס עליה}, ולכן עונשה כשהשכינה כועסת עליה יהיה רק שבוע ולא שבועיים.
- השכר למרים: העם חיכה למרים, ולא נסע עד שחזרה למחנה, וזה היה שכר על שחיכתה למשה ליד היאור, כשהיה בתיבה

סיכום ספר במדבר – לשימוש פרטי ולתלמידים

מתוך האתר של מאיר אביטן www.meir-avitan.co.il

שאלות ותשובות פרק יב'		
תשובה	שאלה	מס' שאלה פרק
<p>א. רש"י עונה על השאלה מדוע נאמר "ותדבר" בלשון יחיד נקבה למרות שכתוב שמרים ואהרן דברו במשה. (התשובה: היא הייתה היוזמת של העניין, היא פתחה בו).</p> <p>ב. מרים דברה על כך שמשה פרש מאשתו וגרשה (התגרש ממנה).</p> <p>ג. הכינוי "כושית" בא לציין את יופייה. שתי אפשרויות: 1. משום שיופייה היה ברור וידוע ומוסכם על כולם, כשם שברורה לעין שחרותו של הכושי. 2. כינוי בלשון הפוכה כנגד עין הרע.</p>	<p>א. "ותדבר מרים ואהרן", היא פתחה בדבור תחילה, לפיכך הקדימה הכתוב (רש"י לפסוק א'). על איזו שאלה בכתוב עונה רש"י?</p> <p>ב. מה היו דבריה של מרים על אודות האשה הכושית? היעזר ברש"י.</p> <p>ג. מדוע נתכנתה אשת משה "אשה כושית"?</p>	<p>1 יב דבור מרים ואהרן על אודות האישה הכושית (א' – ג')</p>
<p>א. טענת מרים כלפי משה הייתה: מדוע הוא פורש מאשתו, הרי גם אתנו דבר ה' ולא פרשנו מבני זוגנו.</p> <p>ב. טעם אזכור היות משה ענו מאד הוא: שמשה הוא לא אדם שיענה על ריב ויגן על עצמו ולכן קנא לו ה' ובא להגנתו.</p> <p>דבר נוסף: משה לא היה מתגאה במעלתו ולא מחפש לעצמו גדולה. כך שלא היה זה נכון להניח שבמעשהו יש משום בקשת היבדלות וגדולה.</p> <p>ג. ה' נגלה אליהם פתאום כדי להראות להם שכך הוא מדבר עם משה, בלא הכנה מראש, ולכן יש טעם במעשהו כי הנה "תפס" אותם במצב של טומאה ומשה צריך תמיד להיות מוכן.</p> <p>עוד יש בכך משום כבוד למשה שדבר עמו ה' מיד ללא שהות. ניתן גם לומר שכך לא יכלו מרים ואהרן לחשוב שתגובת ה' באה משום שהתלונן עליהם משה.</p> <p>הטעם לפגם בדברי מרים היה שצדקה בעובדות אך לא בפירושן. היא סברה שיש בכך משום בקשת גדולה ולא כך הוא, אלא עשה זאת משום שחייב היה, ולכן יצא שאמרה ללשון הרע.</p>	<p>א. מה הייתה טענת מרים כלפי משה? היעזר ברש"י לפסוק ב'.</p> <p>ב. מה טעם אזכור היות משה ענו מאד בתוך עניין זה כאן?</p> <p>ג. מה טעם נגלה ה' אל משה, אהרן ומרים פתאום ומה היה הפגם בדברי מרים אם אמרה אמת? היעזר ברש"י לפסוק ד'.</p>	<p>2 יב דבור מרים ואהרן על אודות האישה הכושית (א' – ג')</p>
<p>א. ה' אמר לאהרן ומרים את ייחודו של משה כנביא וכי היו צריכים להבין שאל להם לדבר באדם כמשה.</p> <p>2. מרים הפכה מצורעת כעונש על לשון הרע.</p> <p>ב. ה' מתגלה אל נביאים אחרים בחלום או חזיון ובסמלים, ואילו אל משה מתגלה התגלות ישירה, שבה יכול לראות את "תמונת ה'" ושומע דברים ברורים וישירים.</p>	<p>א. מה היו שתי תגובות ה' לאהרן ומרים? היעזר ברש"י לפסוק ז'.</p> <p>ב. מהו ההבדל בין נבואתו של משה לנבואת נביאים אחרים? (רש"י לפסוק ו')</p>	<p>3 יב תגובות ה' לאהרן ומרים (ד' – י')</p>
<p>א. אהרן בקש ממשה להתפלל על מרים כי היא אחותם ומה</p>	<p>עייין במדבר פרק י"ב פסוקים י"א – י"ג.</p>	<p>4</p>

סיכום ספר במדבר – לשימוש פרטי ולתלמידים

מתוך האתר של מאיר אביטן www.meir-avitan.co.il

<p>שקורה לה כאילו קורה גם להם, דהיינו כאילו נאכל גם חצי בשרם שהרי היא עצמם ובשרם. (והרי כאן מדובר במצורע, שנחשב כמת)</p> <p>ב. ה' אמר למשה שעל מרים להיות שבעה ימים מחוץ למחנה ואחר כך תאסף חזרה לתוך המחנה, דהיינו שנרפאה.</p> <p>ג. "במדבר ה', ב: "צו את בני ישראל וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש". מרים נסגרה מחוץ לכל המחנות: שכינה, לויים, ישראל, כדין מצורעים.</p> <p>ד. 1. אין מקום להרבות בתפילה כשמישהו נתון בצרה שבה יש צורך בעזרה ממשית "ארצית". 2. שלא יאמרו ישראל שהוא מפלה את אחותו לטובה ומתפלל עליה יותר מאשר על אחרים.</p>	<p style="text-align: right;">יב</p> <p>אהרן ומשה לאחר צרעת מרים</p> <p>א. מהי בקשתו של אהרן ממשה בקשר למרים ומדוע בקש זאת?</p> <p>ב. כיצד נענה הקב"ה לתפילת משה?</p> <p>ג. לאחר שמרים לקתה בצרעת אמר ה' למשה: "תסגר שבעת ימים מחוץ למחנה". בהתאם לאיזו הלכה הנזכרת במדבר פרק ה' נאמר ציווי זה למרים, ומחוץ לאיזה מחנה נסגרה מרים? (היעזר ברש"י לבמדבר ה', ב).</p> <p>ד. מדוע הייתה תפילת משה על מרים קצרה כל כך? היעזר ברש"י לפסוק י"ג.</p>
--	---